

BİLGİ NOTU

ÜRÜNLERDE BARKOD NUMARASI BELİRLENMESİ

12 Aralık 2022

Ürünlerde Barkod Numarası Belirlenmesi

12.12.2022

A. Genel Olarak

Küresel Ticari Ürün Numarası (“GTIN”) Yönetim Standartları, işletmelerin, ürünlerini ticari hayatta benzersiz biçimde tanımlayabilmeleri adına tutarlı kararların alınabilmesi için tasarlanan bir çeşit barkod sistemidir. Sistem dünya genelinde GS1 organizasyonu tarafından yürütülmektedir. GS1, merkezi Brüksel’de bulunan, etkin tedarik zinciri çözümleri ve standartları geliştiren bir uluslararası organizasyondur. Bu organizasyonun ülkemizdeki temsilciliğini Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (“TOBB”) bünyesindeki GS1 Türkiye gerçekleştirmektedir. Buna göre, Türkiye pazarında piyasada kullanılan ürünlerin GTIN kuralları kapsamındaki barkod numaraları hakkındaki işlemleri gerçekleştiren kurum, TOBB bünyesinde faaliyet gösteren GS1 Türkiye’dir.

B. GTIN Tanımı

GTIN Sistemine ilişkin mevzuatımızda da çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Öncelikle, 25.04.2017 tarih ve 30048 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Beşeri Tıbbi Ürünlerin Ambalaj Bilgileri, Kullanma Talimatı ve Takibi Yönetmeliği kapsamında, Küresel Ticari Ürün Numarası, *“Ticari ürünlerin üzerinde barkodlara basılmış şekilde yer alan, beşeri tıbbi ürünün ruhsata veya izne esas ismine ait her bir ambalaj boyutunu dünya üzerinde özgün olarak tanımlayan numara(dır)”*. Ayrıca 13.02.2019 tarih ve 30685 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmelik kapsamında da *“GTIN numarası (Barkod Numarası, Global Trade Item Number) Ticari ürünlerin dünya genelinde tek olarak tanımlanmasını sağlayan, yapısı GS1 tarafından belirlenen ürün numarası(dır).”* şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımlar kapsamında GTIN numarasının;

- (i) Ticaret hayatında yer alan ürünler için kullanılması,
- (ii) Bu ürünlerin dünya genelinde benzersiz bir şekilde tanımlanmasını sağlaması ve
- (iii) GS1 tarafından belirlenen bir tür kod olduğu

şeklinde özellik ve unsurlarının bulunduğu bahsedilmesi mümkündür.

C. Ürünlerin Yeniliği

GTIN Numarasının tanımında da belirtildiği üzere, bu numara ile ürünlerin dünya genelinde benzersiz biçimde tanımlanması hedeflendiğinden ticaret hayatında kullanılması hedeflenen her bir yeni ürün için, yeni bir GTIN numarasının belirlenmesi gerekmektedir. Ancak bu aşamada

oluşturulan bir ürünün ne zaman yeni sayılacağı sorunu gündeme gelmektedir. Zira bu aşamada yapılacak belirlemeye göre, söz konusu ürün hakkında var olan bir GTIN numarasının kullanılıp kullanılmayacağı tespit edilecektir.

GS1'in tanımına göre, yeni ürünler halihazırda ürün yelpazesinde bulunmayan ve piyasaya yeni sürülen ürünlerdir. GTIN Yönetim Kurallarına göre, eğer bir ürün yeni ise, yeni ürünün mevcut ürünlerden ayırt edilebilmesini sağlayan benzersiz bir GTIN Numarası atanması gerekecektir. Değiştirilmiş ürünün ise, mevcut ürünlerde gerçekleştirilen bir değişiklik olması durumunda var olduğu kabul edilmektedir. GTIN Yönetim Kurallarına göre, var olan bir ürünün özelliklerinde gerçekleşen her türlü değişiklikte yeni bir GTIN numarası atanması gerekmeyecektir. Ürünlerin yalnızca önemli görülen belirli özelliklerinde değişiklik meydana gelmesi halinde yeni bir GTIN Numarası atanması zorunludur. Buna göre ürünlerde söz konusu değişiklikler için bir GTIN Numarası değişikliğinin de gerekip gerekmediği konusunda GS1 tarafından rehber ilkeler ilan edilmiştir.

D. Rehber İlkeler

GS1 tarafından ilan edilen rehber ilkelere göre, var olan bir ürün üzerinde değişiklik yapılırken veya yeni bir ürün için GTIN Numarası belirlenirken aşağıdaki rehber ilkelerin dikkate alınması gerekmektedir:

- Bir tüketicinin ve/veya ticaret ortağın, değiştirilen veya yeni ürünü önceki/mevcut ürünlerden ayırt etmesi gerekiyor mu?
- Tüketicie ya da ticaret ortağına bir düzenleyici/yükümlülük açıklama şartı var mı?
- Tedarik zinciri için önemli bir etkisi var mı? (ürün sevkiyatının nasıl olduğu, depolanması, kabulü)

Ürün üzerinde yapılan değişiklik sonucunda yukarıda belirtilen üç ilkedden en az birinin cevabının olumlu olması halinde, ürün üzerindeki söz konusu değişikliğe uygun olarak bir GTIN Numarası değişikliği de gerekecektir.

Bu noktada iki hususun daha belirtilmesi gerekmektedir. İlk olarak, ürün sahibinin GTIN numarası değişikliğini, ürünler üzerindeki değişikliklerden bağımsız olarak dilediği her zaman yapabilmesi mümkündür. İkinci olarak ise bazı ürünler bakımından mevzuatta GTIN ve barkod numaralarının belirlenmesine ilişkin özel düzenlemeler yer almaktadır. Örneğin, insanlardaki hastalığı tedavi edici veya önleyici özelliklere sahip olarak sunulan veya, farmakolojik, immünolojik veya metabolik etki göstererek fizyolojik fonksiyonları düzeltmek, iyileştirmek veya değiştirmek veya tıbbi teşhis amacıyla insanlarda kullanılan veya insana uygulanan, madde veya maddeler

kombinasyonundan oluşan beşeri tıbbi ürünler hakkında veya bitki koruma ürünleri hakkında mevzuatta özel düzenlemeler bulunmaktadır. Üzerinde GTIN Numarası da yer alan söz konusu nitelikteki ürünlerde meydana gelen değişiklikler için, bu özel düzenlemelerinde incelenmesi gerekmektedir.

E. Ürünlerde Barkod Değişimi Gerektiren Değişiklikler

GTIN Yönetim Standartlarına göre, ürünlerin özelliklerindeki çeşitli değişikliklere göre GTIN Numarası ve barkod belirleme sürecinde farklılıklar yer almaktadır. Halihazırda var olan bir ürünün ancak belirli özelliklerinde bir değişiklik olması durumunda ürün için yeni bir GTIN Numarası atanması gerekmektedir. Bu bölümde, barkod değişimini gerektirdiği tespit edilen önemli değişiklikler listelenmektedir:

1. Yeni bir ürünün sunulması durumunda;

Yeni bir ürün, ticari hayatta şu anda mevcut olmayan ve satılmayan bir ürün olarak tanımlanmaktadır. Yeni bir ürün sunulması, ürün sahibinin portföyüne yapılan bir eklemelik ve piyasada gerçekleştirilen bir yeniliktir. Bu aşamada, her bir yeni ürün için, benzersiz ve yeni bir GTIN Numarası atanması gerekmektedir.

2. Bir ürünün ambalajında olması gerekli bilgileri etkileyen formülasyonda veya işlevsellikteki bir değişiklik halinde;

İşlevsellik, bir ürünün tasarlandığı belirli kullanım alanını veya kullanım setini, Formülasyon ise ticari bir ürün yaratmak için kullanılan bileşenlerin veya içeriğin listesini ifade etmektedir. Bir ürünün paketlenmesinde, hukuki olarak beyan edilmesi gereken bilgileri etkileyen formülasyon veya işlevsellik değişiklikleri durumunda ya da ürün sahibinin, tüketicinin veya iş ortağının ürün hakkındaki farkı ayırt etmesini beklediği durumlarda yeni bir GTIN Numarası belirlemesi gerekir.

3. Paket üzerine basılan ve yasal açıdan beyan edilen net içerikte yapılan herhangi bir artırma veya azaltma durumunda;

Ürünün net içeriği, ürünün etiketinde belirtildiği gibi, bir ambalaj içerisinde bulunan ticari ürünün tüketilebilir kısmının net olarak ağırlığı ya da hacim, sayı, birim vb. miktarı olarak tanımlanmaktadır. Paket üzerine basılmış olan ve bu anlamda hukuki olarak belirtilmesi zorunlu olan net içerik üzerinde yapılan herhangi bir artırma veya azaltma durumunda yeni bir GTIN Numarası belirlenmesi gerekli olacaktır.

4. *Fiziksel boyutta (herhangi bir ekseninde) veya brüt ağırlıkta % 20'yi aşan bir değişiklik olursa;*

Ürünün fiziksel boyutlarında ve herhangi bir eksen üzerinde gerçekleştirilen değişikliklerin ya da ürünün brüt ağırlığında gerçekleşen değişikliklerin nihai ürün ile ilk ürün arasında % 20'yi aşan bir fark yaratması durumunda değişik ürüne yeni bir GTIN Numarası atanması gerekmektedir. Bu başlık altında yapılan açıklama yalnızca ürünün boyutlarında ve brüt ağırlığındaki değişiklikler için geçerlidir. Ürünün net içeriği hakkında herhangi bir değişiklik olması durumunda yukarıda E.3. başlığındaki kuralların uygulanması gerekmektedir. Ayrıca, ürün sahipleri tarafından, E.4. maddesinde belirtilen %20 kuralından kaçınmak üzere parçalı olarak artırılan veya azaltılan ürünler için de GTIN Numarası değiştirilmeden yapılan değişikliklerin kabul edilemeyeceği belirtilmektedir.

5. *Ambalaj üzerinde belirtilen bir sertifika varsa bunun değiştirilmesi durumunda;*

Düzenleyici kurumlar tarafından verilen, tedarik zincirinde ya da nihai tüketici için önem arz eden bir sertifika işaretinin (örn., Helal, UL veya CE) ürün üzerine eklenmesi veya kaldırılması için yapılan ambalaj değişikliği durumunda değiştirilmiş ürüne yeni bir GTIN Numarası belirlenmesi gerekmektedir. Bir sertifika işareti, bir ürünün, formülasyonunda, hasat edilmiş, işleme sürecinde veya imalatında belirli kriterleri ve standartları karşıladığını gösteren bir tür simge, logo veya ifadeyi karşılamaktadır. Bu tür işaretlerin, ilgili sertifikayı düzenleyen veya denetleyen bağımsız bir otorite tarafından doğrulanması mümkündür.

6. *Ürün üzerinde en çok tanınan birincil marka üzerinde bir değişiklik olması durumunda;*

Ürün üzerinde gösterilen birincil marka, marka sahibi tarafından belirlenen ve tüketici tarafından en çok tanınan markayı ifade etmektedir. Bu anlamda ürünü tanıttığı olan esas markayı karşılamaktadır. Bu şekilde ürünün ayırt ediciliğini en çok sağlayan birincil marka değişikliği durumunda için değiştirilmiş ürüne yeni bir GTIN Numarası belirlenmesi gerekmektedir.

7. *Belirli bir olay ya da tarih için süreli ve özel olarak tasarlanan veya paketlenmesi değiştirilen ürünlerde gerçekleştirilen değişiklikler için;*

Mevcutta var olan bir ürünün paketlenmesinde, ambalajında veya yanında verilen ürünler kapsamında gerçekleştirilebilecek değişikliklerin, belirli bir olaya özel olarak ya da bir tarih aralığı için sınırlı olarak tasarlanan ve satılan ürünlerde gerçekleştirilmesi halinde, gerçekleştirilen değişiklik sonucunda ilgili ürünün yeni bir GTIN Numarası belirlenmesi gerekmektedir. bu kapsamda yeni bir GTIN Numarası gerektiren işlemlere örnek olarak, bir ürünün paketlenmesi üzerine yılbaşı simgelerinin yerleştirilmesi veya Dünya Kupasına özel olarak tasarlanan paketlemelerin turnuva ile sınırlı sürede sunulacak olması halinin gösterilmesi mümkündür.

8. *Ürünün bir kutusundaki içerik sayısında ya da bir palettteki kutu miktarında bir değişiklik olması durumunda;*

Ürünün halihazırda satıldığı bir paketleme içerisindeki kutuda yer alan ürün sayısında artırma veya azaltma şeklinde yapılacak bir değişiklik olması ya da bu kutuların paketlenildiği paletlerdeki kutu miktarında artırma veya azaltma şeklinde bir değişiklik olması durumunda bu yeni kutu ve palet için yeni bir GTIN Numarası belirlenmesi gerekecektir. Bu konudaki örneklerin; ürünün bir kutusundaki yer alan birim sayısının artırılması veya ürünün kutularının paketlenildiği bir palettteki kutu sayısının azaltılması şeklinde gerçekleşmesi mümkündür.

9. *Toplu olarak satılan bir ürün grubunda yer alan ürünlerin değiştirilmesi veya yenisinin eklenmesi durumunda;*

Ürünlerin, birbirinden bağımsız olmaksızın önceden belirlenmiş bir grup içinde satılması halinde, toplu olarak satılan bir ürün grubu gündeme gelecektir. Bu grubun, tek bir ürün olarak birleştirilmesi ve pakette bu şekilde birleştirilen en az iki ürün bulunması gerekmektedir. Bu şekilde önceden belirlenmiş bir ürün grubunda yer alan bağımsız ürünlerin bir veya birden fazlasının değiştirilmesi halinde ya da bu gruba yeni bir ürün eklenmesi veya gruptan bir ürünün çıkartılması halinde, birlikte satılan bu ürün grubu değiştirilmiş olacaktır. Birlikte satılan bir ürün grubunda bu şekilde meydana gelen değişiklikler, bu gruba yeni bir GTIN Numarası belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda; birlikte satılan ürünlerden birinin paket içerisindeki çeşidinin değiştirilmesi halinde, ya da bu gruba başka bir ürün dahil edilmesi halinde söz konusu değişikliğin yapılması gerekecektir.

10. *Ürün ambalajı üzerine yer alan fiyattaki değişiklik veya fiyatın kaldırılması durumunda;*

Ticari bir karar doğrultusunda, ürünlerin ambalajları üzerinde satış fiyatının da gösterilmesi mümkündür. Bu durumda ürün sahibinin, ürünün ambalajında yer alan satış fiyatını değiştirmek istemesi halinde bu ürünün GTIN Numarasının da değiştirilmesi gerekecektir. Bu kapsamda, ürünlerin paketleri üzerine doğrudan basılmış olan fiyatta yapılacak değişikliklerde veya bu fiyatın tamamen kaldırılması halinde, ya da mevcut paket üzerine fiyat bilgisinin de eklenmesinin istenmesi halinde ürün sahibi tarafından söz konusu değiştirilmiş ürün için yeni bir GTIN Numarası belirlenmesi gerekmektedir.

Bilgilerinize sunarız.

GÜNGÖR HUKUK BÜROSU